

Науменко Л. П.

доктор філологічних наук, доцент,
доцент кафедри методики викладання
української та іноземних мов і літератур
Інституту філології Київського національного університету
імені Т. Шевченка
v-naumenko@ukr.net

ПРОЛЕГОМЕНИ ДО КОНЦЕПЦІЇ НАВЧАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Дослідження присвячено напрацюванню концепції навчання письмового науково-технічного перекладу з англійської на українську мову студентів-філологів рівня «магістр», для яких переклад є однією з фахових дисциплін.

Постановка проблеми. Переклад як галузь діяльності наразі переживає бурхливий період, що пов'язано з посиленням міжнародних контактів та розвитком світової електронної мережі зв'язку. Попри численну літературу, присвячену загальним проблемам й окремим аспектам перекладу, залишається не розробленим цілісне концептуальне бачення методології навчання перекладу у вишах гуманітарного профілю. Нагальна необхідність у вирішенні цієї проблеми окреслила мету дослідження, яка полягає у розробленні концепції навчання письмового науково-технічного перекладу з англійської на українську мову студентів-філологів рівня «магістр», для яких переклад є однією з фахових дисциплін. Означена мета визначила коло завдань дослідження, а саме: вивчення методологічних підходів до викладання перекладу як фаху в українських та закордонних вишах; віднаходження кореляцій між кількістю навчальних кредитів, профілем вишу та якістю підготовки майбутніх перекладачів-референтів з англійської на українську мову; напрацювання концептуальної моделі навчання науково-технічного перекладу з англійської на українську мову.

Аналіз останніх публікацій. Переклад як практична діяльність та наукова галузь усе частіше привертає увагу українських і зарубіжних вчених, методистів та викладачів іноземних мов. Останніми роками з'явилася низка праць з теорії перекладу [3-4; 12], методики навчання перекладу [6; 8-9; 11] та практики перекладу [1; 7; 10], які надають йому теоретичне підґрунтя, розробляють методологію викладання, роблять внесок в удосконалення навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Проблема якісної підготовки кадрів у царині перекладу є актуальною і в Україні, і за кордоном. В Україні існують два методологічні підходи до навчання перекладу: як фаху за спеціальністю «Переклад», який передбачає дві спеціалізації – «усний синхронний переклад» і «письмовий переклад», та супутньої дисципліни у межах спеціальності «Філологія» з можливістю отримати кваліфікацію перекладача-референта науково-технічних текстів з однієї (або двох) іноземних мов на українську. У

межах першого напрямку паралельно вивчаються дві іноземні мови й переклад як фах. У межах другого напрямку викладання перекладу і набуття практичних навичок здійснюється паралельно з отриманням однієї з філологічних спеціальностей (наприклад, «українська мова та література», «східні мови та літератури»).

У Великій Британії спостерігаємо дещо інший підхід до підготовки професійних перекладачів. Письмовому перекладу навчають протягом трьох років паралельно з вивченням двох іноземних мов і двох різних предметних галузей (право, природничі науки, техніка, економіка, медицина), синхронний переклад викладається лише на останньому курсі навчання мовного вишу. Щоб оволодіти належними навичками усного синхронного та послідовного перекладу після закінчення університету існують дворічні курси підвищення кваліфікації [5, с. 126].

Відмінність у британській системі освіти полягає також в обов'язковому навчанні комп'ютерної грамотності й умінні як користуватися електронним ресурсом (спеціальними програмами) майбутніх письмових перекладачів. Різниться й тематика галузевого перекладу, яка у британських вишах більш орієнтована на громадську сферу та засоби мас-медіа (переклад субтитрів кінофільмів та телепрограм, реклами, анімації, логотипів компаній). Обов'язковим компонентом підготовки перекладача за кордоном також вважають міжкультурні та гендерні студії, яких бракує українським програмам. У формах навчання та системі контролю знань і навичок студентів також спостерігаються дві тенденції: більш класичний підхід в українських вишах та урізноманітнення видів роботи (технології кейсів / case-studies, укладання портфоліо за результатами перекладацької діяльності студента / portfolio of language work and professional engagement) – у британських.

Висновки і перспективи подальших розвідок. У результаті аналізу наукових досліджень з методології навчання науково-технічного перекладу, програмної бази українських та британських закладів вищої освіти, ураховуючи досвід колег і власний досвід викладання перекладу в Інституті філології КНУ імені Тараса Шевченка і беручи до уваги обмежену кількість кредитів та необізнаність студентів-філологів із технічними галузями, доходимо висновку, що концептуальна модель навчання письмового науково-технічного перекладу з англійської на українську мову має обов'язково містити такі компоненти: попередню лінгвістичну та практичну підготовку студентів з обох мов; поєднання теорії з практикою перекладу упродовж навчання; оволодіння навичками роботи з комп'ютерними базами та програмами; професійну перекладацьку практику. Змістове наповнення курсу має охоплювати таку тематику: 1) жанрово-стилістичні особливості англійської та української науково-технічної літератури; 2) типи та вимоги до письмового перекладу науково-технічних текстів; 3) труднощі перекладу науково-технічних текстів;

4) алгоритм перекладу науково-технічних текстів; 5) лінгвістичний аналіз та способи перекладу науково-технічних текстів; 6) комп'ютерна підтримка технічного перекладача; 7) практика редагування та форматування тексту перекладу. У перспективі планується розроблення навчальної програми з теорії

та практики науково-технічного перекладу з англійської на українську мову для студентів рівня «магістр», які набувають спеціальність «філолог, викладач, перекладач-референт» з української та англійської мов в Інституті філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Література

1. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу. К.: Ленвіт, 2010. 175 с.
2. Мангура С. І. Лінгвістичні проблеми перекладу наукового і технічного тексту. URL: <http://www.77.121.11.9/bitstream/PolNTU/193>. Дата звернення: 9.02.2018.
3. Панов С. Ф. *Теоретико-методологічні основи професійної підготовки технічних перекладачів у вищих навчальних закладах*: дис. ... д-ра пед. наук. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 586 с.
4. Пушкар М. І. Теоретико-методологічні засади проблем перекладу. *Вісник психології і соціальної педагогіки*. URL: <https://www.psych.kiev.ua>. Дата звернення: 9.02.2018.
5. Сергєєва О. В. Професійна підготовка перекладачів-референтів в університетах Британії. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Педагогіка, соціальна робота», 2011. Вип. 20. С. 126-128.
6. Черноватий Л. М. *Методика викладання перекладу як спеціальності*: Підручник для студентів вищих закладів освіти за спец. «Переклад». Вінниця: Нова книга, 2013. 376 с.
7. Bosco G. Translation Techniques. URL: <https://www.interproic.com>. Last accessed: 9.02.2018.
8. Gerding-Salas G. Teaching Translation. Problems and Solutions. *Teaching Translation Journal*, 2000. URL: <https://www.translationjournal.net>. Last accessed: 9.02.2018.
9. Kobyakova I., Shvachko S. Teaching Translation: Objectives and Methods. *Advanced Education*, 2016. Issue 5, P. 9-13.
10. Naumenko L. P., Gordeyeva A. Y. Practical Course of Translation from English into Ukrainian: Навч. пос. Вінниця: Нова книга, 2011. 136 с.
11. Рум А. *Training Translators: Handbook*. Oxford: Oxford University Press, 2012. 16 p.
12. Robinson D. *Becoming a Translator: An Introduction to the Theory and Practice of Translation*. L., N.Y.: Routledge. 2nd ed., 2003. 301 p.